

Методи, інструменти та технології партисипації: консультації із громадськістю

Доповідачка: Свеженцева Юлія Олександрівна,
канд. соціол. наук, доцентка

29 лютого 2024 року

Закріплення пройденого матеріалу

Обговорення та практичні вправи (розв'язання ситуаційних завдань)

Чи можлива успішна демократія без участі громадськості у формуванні і прийнятті владних рішень?

Соціальні технології змін. Як знайти ефективне рішення?

Що таке соціальна зміна?

Інституційні утворення: інститути і інституції

- ❑ Слово «інституція» походить від латинського *institutio*, яке означало «устрій, звичай».
- ❑ Термін «інститут» походить від латинського «*institutum*», що означало «встановлення», «запровадження», «звичай».

«Інституція» - встановлення, традиція, звички, соціальні зразки (патерни); порядок, заведений в суспільстві.

«Інститут» - закріплення таких звичаїв і порядків у законах і правових нормах.

Цінності, світосприйняття

Норми, правила, традиції

Соціальні відносини

Соціальні практики

Соціальні зміни як зміни інституційних утворень

- Еволюційні зміни – розвиток, ускладнення і удосконалення інституцій
- Революційні зміни – руйнування інституцій
- Запозичення інституційних утворень
- Інновація

Інституційні пастки

Інституційна пастка - це неефективна стійка норма (неефективний інститут), що має самопідтримуючий характер.

Приклади: неплатежі за послуги, корупція, бартер, ухиляння від сплати податків.

Такі пастки є, як правило, результатом різкої зміни макроекономічних та макросоціальних умов.

Один із найбільш серйозних наслідків «інституційних пасток» полягає в тому, що хоча вони й пом'якшують негативні короткострокові наслідки криз або непередбачених, надто швидких перетворень, водночас вони перешкоджають довгостроковому економічному зростанню та соціальному розвитку.

Qwerty-ефект як формування пастки, вихід з якої пов'язаний з великими витратами (перенавчанням вже працюючих на друкарських машинках друкарок, витратами опору та витратами на перенавчання, перепрофілюванням виробництва на випуск машинок з новою клавіатурою, а також витрат зміни думки споживачів про недостатню ефективність цієї продукції).

Одного разу прийняте рішення важко скасувати!

Вихід з інституційної пастки

Вихід з інституційної пастки пов'язаний з дуже високими витратами трансформації, що само собою стримує певні серйозні перетворення, зумовлюючи тривале існування неефективної норми.

Вихід з інституційної пастки може стримуватися такими силами, як держава, впливові групи інтересів тощо.

Три способи:

Еволюційний, за якого умови виходу формуються самою соціальною системою, наприклад, руйнуванню інституційної пастки може сприяти прискорення економічного зростання, системна криза, що змінює культурні цінності людей тощо.

Революційний, при якому ліквідація та заміна неефективної норми відбувається у насильницький спосіб, внаслідок реформ та докорінної зміни.

Соціально-технологічний: інтегральний спосіб; стимулюючі та підштовхуючі фактори; змінювати свідомість людей, правильно комунікувати.

Витрати виходу з інституційної пастки

- витрати на встановлення нової норми;
- витрати на подолання культурної інерції (небажання змінювати старі стереотипи);
- витрати, пов'язані з руйнуванням механізму лобювання старої норми;
- витрати адаптації нової норми до існуючого інституційного середовища;
- витрати створення супутніх норм, без яких функціонування нової норми буде неефективним.

Перелік питань для вивчення теми

- Від консультацій із громадськістю як з'ясування громадської думки до публічних консультацій як з'ясування думки усіх заінтересованих сторін.
- Законодавче визначення публічних консультацій: реалії та перспективи.
- Форми, методи й інструменти консультацій із громадськістю: безпосередні й опосередковані, формалізовані й неформалізовані.
- Електронні консультації із громадськістю.
- Публічне громадське обговорення як консультація із громадськістю.

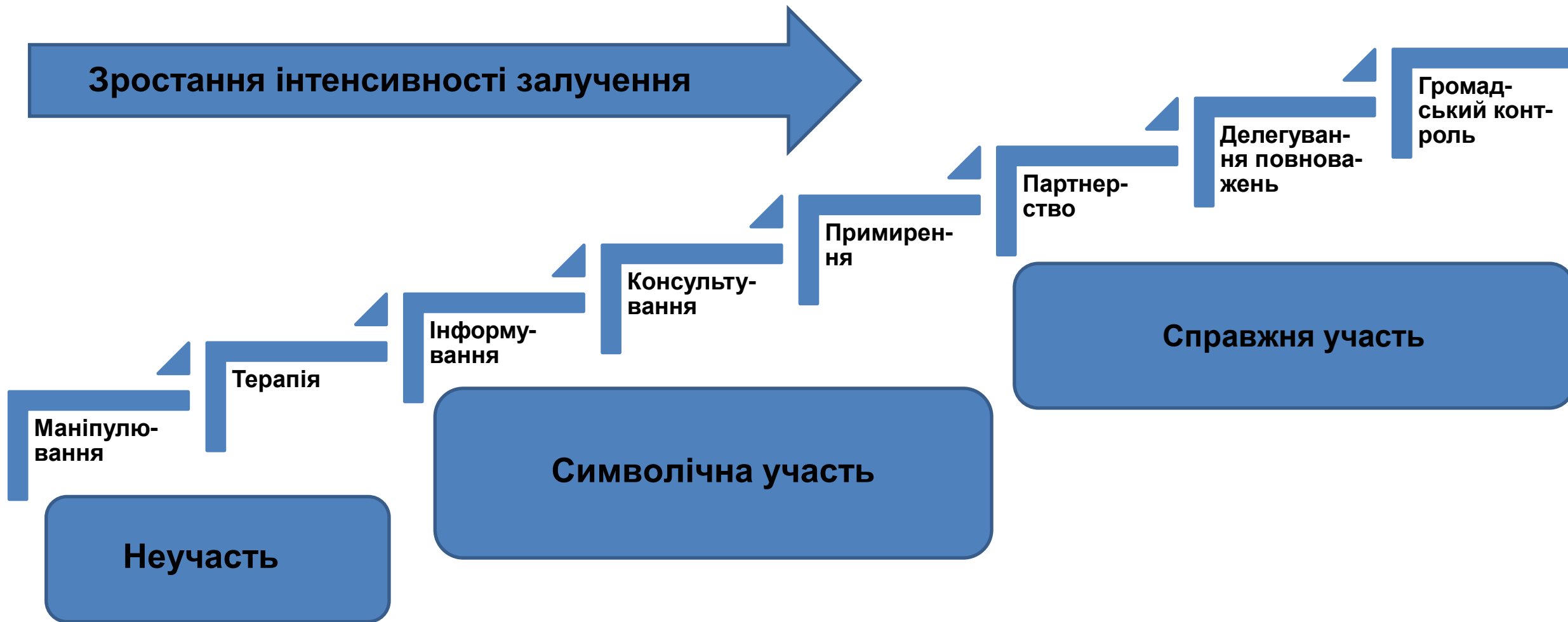
Рівні партисипації (за визначенням Ради Європи, 2009 р.)

«Кодекс рекомендованих норм участі громадськості у процесі прийняття рішень» виділяє 4 рівні партисипації:

- **Інформація:** отримання інформації від органів влади.
- **Консультація:** органи влади просять громадян та/або неурядові організації висловити їхню думку стосовно конкретного питання чи процесу.
- **Діалог:** спілкування для регулярного обміну думками або для вироблення спільного рішення (рекомендації, стратегії або законопроекту).
- **Партнерство:** передбачає спільну відповідальність на кожному етапі прийняття управлінських рішень.

«Сходи» участі громадськості (за Шеррі Арнштайн, 1969 р.)

Чому Шеррі Арнштайн віднесла консультації до «символічної участі»?

**Чому і як відбувається зміна парадигми
консультацій із громадськістю?**

Публічні консультації (ПК)

Конституція України гарантує громадянам право:

- брати участь в управлінні державними справами (частина перша статті 38 Конституції України),
- самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України (частина перша статті 140 Конституції України).

На рівні територіальних громад: публічні консультації є формами безпосередньої участі територіальної громади у здійсненні місцевого самоврядування.

Публічні консультації:

- можуть проходити в різноманітних онлайн- та офлайн-форматах;
- можуть бути безпосередніми (публічне громадське обговорення, електронні консультації) та опосередкованими (вивчення громадської думки);
- можуть здійснюватися за формалізованою методикою або неформалізованою (вільною, творчою).

Публічні консультації

На рівні ОМС:

ПК – це формальний циклічний процес, ініційований місцевою владою, в якому поінформовані громадяни та заінтересовані сторони беруть участь у змістовних дискусіях щодо питань місцевого значення для впливу на формування і прийняття владних рішень.

Основна мета публічних консультацій на рівні ТГ

- залучення членів територіальної громади, заінтересованих сторін до вирішення та узгодження питань місцевого значення;
- надання можливості для вільного доступу територіальної громади, заінтересованих сторін до інформації про діяльність органів місцевого самоврядування, їхніх посадових та службових осіб, а також забезпечення гласності, відкритості та прозорості в їхній діяльності;
- визначення всебічних аспектів того чи іншого питання, шляхів його врегулювання тощо;
- вивчення думки територіальної громади та заінтересованих сторін щодо діяльності органів місцевого самоврядування та їхніх посадових осіб.

Нормативно-правова база, що регулює проведення публічних консультацій в Україні

Основним нормативно-правовим актом, що регулює механізм проведення консультацій із громадськістю в Україні, є Порядок проведення консультацій із громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 р. №996.

Для ОМС Порядок проведення консультацій із громадськістю має рекомендаційний характер.

Попри відсутність законодавчо закріплених інструментів публічних консультацій у вирішенні питань місцевого значення цей інструмент участі громадськості доволі часто використовується в Україні органами місцевого самоврядування.

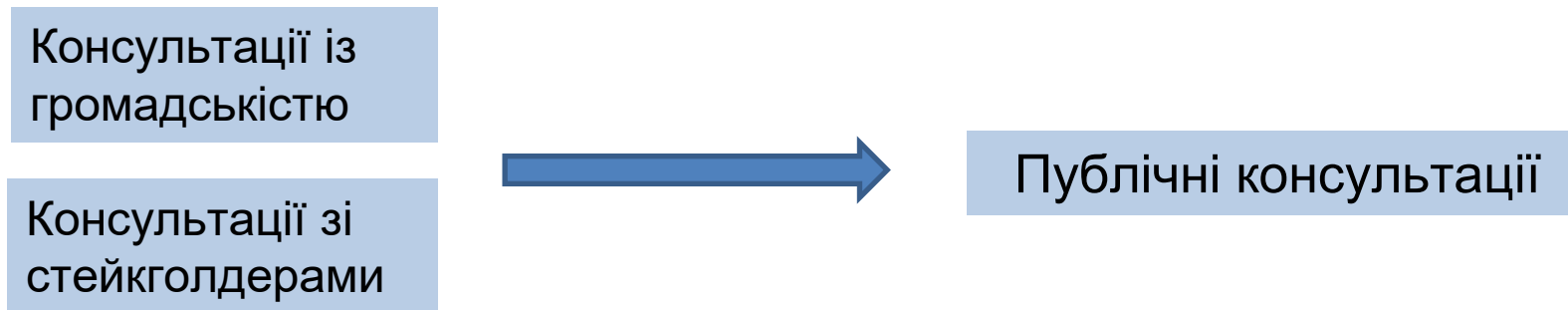
Проект Закону №4254 «Про публічні консультації»

З 2016 року йде розробка, пілотна апробація та процес ухвалення. Наразі ухвалений у першому читанні.

Консультації із громадськістю/публічні консультації

Постанова Кабінету Міністрів України №996 у 2010 році визначила порядок проведення консультацій із громадськістю.

В останні роки одночасно з консультаціями із громадськістю сьогодні набирають актуальності консультації із заінтересованими сторонами (стейкхолдерами).

Стейкхолдери – це фізичні, юридичні особи або об'єднані спільними інтересами суспільні групи, на яких впливатимуть рішення органів влади чи місцевого самоврядування та які можуть впливати на рішення та їхнє виконання тощо.

Кого залучають до консультацій?

До консультацій із громадськістю залучають:

- інститути громадянського суспільства
- звичайних громадян.

- До консультацій зі стейкхолдерами залучають представників об'єднаних спільними інтересами суспільних груп (наприклад, підприємців), на яких впливатиме місцева політика або прийняті рішення.
- Проведення консультацій зі стейкхолдерами на місцевому рівні на сьогодні не регламентовано нормативно.
- Консультації зі стейкхолдерами мають адресний характер: їхніми учасниками є визначене коло осіб, дотичних до певної тематики (питання) місцевої політики та одночасно заінтересованих у її реалізації.
- Консультації зі стейкхолдерами, як правило, проводяться на етапі формування концепції, бачення вирішення того чи іншого питання (наприклад, перед розробленням відповідного проєкту рішення), стратегії, а не на етапі уже сформованої пропозиції.

Публічні консультації на місцевому рівні: проблеми й недоліки

Перешкоди з боку місцевої влади:

- Відсутність щирого усвідомлення владою переваги застосування інструменту публічних консультацій.
- Відсутність розуміння як з боку влади, так і з боку громади, чого саме очікувати від публічних консультацій.

Перешкоди з боку громадськості:

- Недовіра до влади частини громади, невіра в позитивний результат.
- Незнання громадськістю того, як брати участь у публічних консультаціях.
- Неусвідомлення власних переваг від використання інструменту публічних консультацій.
- Небажання брати на себе відповідальність за політичні рішення на місцевому рівні.
- Лінь і сподівання на інших – «проблема безбілетника» як ухиляння громадян від участі в обговореннях.
- Недостатній розвиток громадянського суспільства – недостатня кількість і спроможність ОГС зацікавити громадськість, провести обговорення й надати консультації.

Публічні консультації на місцевому рівні: проблеми й недоліки

Інституціональні та організаційні перешкоди:

- Відсутність чітко регламентованих норм законодавства, необов'язковість проведення публічних консультацій на місцевому рівні, залежність від бажання влади враховувати думку громади.
- Відсутність бюджету на проведення публічних консультацій.
- Відсутність у структурі ОМС посадовців, на яких функціонально покладено проведення публічних консультацій.
- Невідповідність цифрових можливостей органів влади вимогам щодо проведення публічних консультацій.
- Сумнівна ефективність деяких форм громадських обговорень.
- Відсутність відповідного інструментарію та експертів, готових навчати правильному проведенню публічних консультацій.

Публічні консультації на місцевому рівні: проблеми й недоліки

Перешкоди з боку заінтересованих сторін: астротурфінг як створення штучної громадської думки або імітація громадської підтримки.

Термін «астротурфінг» (від англ. astroturfing) з'явився у 1985 р. в США, коли страхові компанії з Техасу намагалися вплинути на місцевого сенатора Ллойда Бентсена. Вони надіслали йому поштою сотні підробних листів – нібито від пересічних виборців. На сенатора листи не справили враження. Він сказав, що «хлопець з Техасу може відрізнити справжню громадську ініціативу (англійською *grassroots*, дослівно «корені трави», в переносному значенні – «низові громадські ініціативи») від «Астротурф» (тобто від штучного газону, бо «Астротурф» – назва компанії, яка випускала штучні газони)».

Сьогодні астротурфінг широко використовується в інтернет-просторі, його координують організації, які називають "фабриками тролів".

Не тільки тролі: мітинги за участі бюджетників, масовка на зустрічах із представниками влади, фіктивні громадські рухи та партії, накручені перегляди та лайки в інтернеті, взаємне цитування та репост для просування потрібних текстів чи відео у тренди соцмереж чи пошукових систем – все це також імітація громадської підтримки.

Форми консультацій із громадськістю

безпосередні форми

- публічне громадське обговорення
- електронні консультації із громадськістю

опосередкована форма

- вивчення громадської думки

Постанова №996

можуть проводитись одночасно

Проект Закону №4254 "Про публічні консультації"

електронні консультації

для отримання пропозицій та/або відповідей на запитання;

публічне обговорення

адресні консультації

з'ясування позиції заінтересованих сторін.

Електронні консультації

проводяться у формі:

- електронного опитування для вивчення громадської думки з питань, віднесених до відання місцевого самоврядування.

Таке опитування може мати просту (певна кількість питань із закритим переліком варіантів відповідей; опитувальник з кількома варіантами відповіді, включно з відкритими запитаннями) та складну форми (опитувальник з можливістю редагування відповіді; з налаштуванням діапазону балів оцінки або рейтингування);

- електронного оприлюднення пропозиції щодо вирішення певного питання місцевого значення, місцевої політики з можливістю коментування та внесення власних пропозицій;
- електронного обговорення проекту акта органу місцевого самоврядування – оприлюднення проекту нормативно правового акта з можливістю коментування документа та внесення власної редакції норми чи положень проекту акта.

Публічне громадське обговорення

передбачає організацію і проведення публічних заходів:

- конференцій,
- форумів,
- громадських слухань,
- засідань за круглим столом,
- зборів,
- зустрічей (нарад) із громадськістю;
- Інтернет-конференцій, відеоконференцій.

Додатково в рамках публічного громадського обговорення можуть проводитися засідання громадських рад, робочих груп, експертних рад, інших допоміжних органів, утворених при органах виконавчої влади.

Вивчення громадської думки

здійснюється шляхом:

- проведення соціологічних досліджень та спостережень (опитування, анкетування, контент-аналіз інформаційних матеріалів, фокус-групи тощо);
- створення телефонних «гарячих ліній»;
- проведення моніторингу коментарів, відгуків, інтерв'ю, інших матеріалів у друкованих медіа та онлайн-медіа для визначення позиції різних соціальних груп населення та заінтересованих сторін;
- опрацювання та узагальнення висловлених у зверненнях громадян пропозицій та зауважень з питання, що потребує вивчення громадської думки.

Для організації вивчення громадської думки орган виконавчої влади може відповідно до законодавства укладати договори з дослідницькими організаціями, фахівцями, експертами, інститутами громадянського суспільства про проведення на умовах відкритого конкурсу фахових, наукових соціологічних досліджень, спостережень, експрес-аналізу пропозицій різних соціальних груп населення та заінтересованих сторін.

Унормування процедури проведення публічних консультацій на місцевому рівні

Три варіанти затвердження порядку чи положення про проведення консультацій із громадськістю на місцевому рівні:

- 1) окремими рішеннями відповідних місцевих рад;
- 2) рішенням виконавчого комітету або розпорядженням голови;
- 3) унормування та регламентування у відповідних розділах або ж додатках до Статуту громад.

Органам місцевого самоврядування пропонується впроваджувати консультування із заінтересованими сторонами (стейкхолдерами) в таких випадках:

- формування місцевої політики;
- оцінка та прогнозування впливів місцевої політики;
- розроблення нормативно-правового акта органу місцевого самоврядування (зокрема у випадках, коли прийняте рішення матиме суттєвий вплив на територіальну громаду та впливові заінтересовані сторони).

Ініціювання консультацій на місцевому рівні

Консультації із громадськістю та консультації із стейкхолдерами можуть ініціювати:

- сільський, селищний чи міський голова;
- староста;
- місцева рада (сільська, селищна, міська);
- постійні комісії місцевої ради;
- апарат місцевої ради та її виконавчого комітету;
- виконавчий комітет місцевої ради;
- виконавчий орган місцевої ради (управління, департамент тощо зі статусом юридичної особи);
- представники не менше трьох інститутів громадянського суспільства.

Забезпечення відкритості та прозорості на рівні громад

На офіційному вебсайті місцевої ради створюється рубрика чи розділ «Громадська участь», в якій повинен бути підрозділ «Консультації із громадськістю». Там має бути розміщено:

- положення (порядок) про проведення консультацій, затверджене відповідною місцевою радою, або ж витяг зі статуту територіальної громади, де врегульовано питання консультацій;
- плани та звіти – річний орієнтовний план проведення консультацій на поточний рік, плани за минулі роки, звіти про їхнє виконання;
- публічні громадські обговорення – інформаційні повідомлення про публічні громадські обговорення, тексти проєктів актів, інформаційно-довідкові та аналітичні матеріали з питань, що є предметом публічних обговорень, анонси публічних заходів та звіти за результатами їхнього проведення та обговорень;
- електронні консультації із громадськістю – інформаційні повідомлення про проведення електронних консультацій, тексти проєктів нормативно-правових актів, інформаційно довідкові та аналітичні матеріали з питань, що є предметом публічних обговорень, звіти за результатами їхнього проведення та обговорень;
- консультації зі стейкхолдерами.

Інституційне забезпечення консультацій на місцевому рівні

Діяльність щодо консультацій провадиться на постійній основі та передбачає планування, ініціювання, організацію проведення, збір та узагальнення пропозицій, оприлюднення інформації на всіх етапах консультування, підготовку звітів про результати як конкретного консультування, так і виконання щорічних чи щоквартальних планів тощо.

Органи місцевого самоврядування утворюють, як правило, в апараті місцевих рад та їхніх виконавчих комітетів відповідний структурний підрозділ або ж визначають посадову особу, до повноважень якої належить здійснення на постійній основі організаційного забезпечення проведення консультацій із громадськістю чи із заінтересованими сторонами у відповідній громаді.

Планування консультацій

Публічні консультації повинні проводитися на плановій основі.

Відповідно до Порядку проведення консультацій із громадськістю з питань формування та реалізації державної політики (постанова №996) передбачено щорічне планування проведення консультацій.

Річний орієнтовний план проведення консультацій повинен містити:

- перелік актуальних питань місцевої політики, назви проєктів нормативно правових актів, які планується винести на обговорення чи консультування, або назву заходу консультації;
- пропоновані способи та форми проведення консультацій;
- орієнтовні строки проведення кожної консультації;
- соціальні групи населення територіальної громади/заінтересовані сторони (стейкхолдери), на яких поширюватиметься дія рішення, що буде прийняте за результатами консультацій;
- найменування території чи об'єктів у разі проведення консультації на окремій частині території територіальної громади;
- контактні дані підрозділу/посадової особи органу місцевого самоврядування, відповідальних за проведення консультацій, та підрозділу, який може надати фахові консультації.

Проект Закону №4254 "Про публічні консультації"

Проект у розробці з 2016 року, оновлений законопроект зареєстрований 22.10.2020.

Мета публічних консультацій – узгодження публічних та приватних інтересів.

ОМС зазначені в переліку суб'єктів владних повноважень, на яких поширюється дія цього Закону.

Ст. 1 п. 7. Публічні консультації проводяться органами місцевого самоврядування відповідно до вимог цього Закону з урахуванням особливостей, визначених відповідною місцевою радою.

З яких питань проводяться публічні консультації?

- питання формування та реалізації державної, регіональної політики;
- вирішення питань місцевого значення;
- при підготовці проєктів стратегічних та програмних документів (концепцій, стратегій, програм, планів заходів тощо)
- при підготовці проєктів нормативно-правових актів.

Положення Закону не поширюються:

- на підготовку проєктів актів у частині положень, що містять інформацію з обмеженим доступом.
- на підготовку проєктів регуляторних актів (здійснюється відповідно до Закону України “Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності”).
- на правовідносини, пов’язані з проведенням всеукраїнського та місцевих референдумів, внесенням місцевої ініціативи, проведенням громадських слухань, загальних зборів громадян (відповідно до Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”).
- на правовідносини, пов’язані із загальною або частковою мобілізацією, введенням в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану, застосуванням Збройних Сил України, проведенням операцій Об’єднаних сил, антитерористичних операцій та іншими невідкладними питаннями забезпечення обороноздатності держави.
- на підготовку проєктів актів індивідуальної дії, організаційно-розпорядчого характеру, проєктів актів про утворення і діяльність консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів, утворення та припинення органів місцевого самоврядування; проєктів актів щодо надання гуманітарної допомоги іноземним державам у зв’язку з ліквідацією наслідків стихійного лиха.
- на правовідносини, що регулюються Бюджетним кодексом України.

Визначення заінтересованих сторін

У законопроекті немає окремого визначення консультацій із громадськістю, а лише із заінтересованими сторонами.

Під заінтересованими сторонами в законопроекті розуміються:

- громадяни України,
- іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України,
- громадські об'єднання, професійні спілки та їхні об'єднання,
- творчі спілки та їхні об'єднання,
- благодійні й релігійні організації,
- асоціації органів місцевого самоврядування,
- органи самоорганізації населення,
- непідприємницькі товариства,
- суб'єкти господарювання, їхні об'єднання,
- організації роботодавців, їхні об'єднання,
- саморегульовані організації, на яких вплине прийняття рішення,
- інші особи, прав, свобод, інтересів чи обов'язків яких стосується рішення,
- інші особи, які виявили бажання брати участь у публічних консультаціях.

Визначення заінтересованих сторін

Щоб визначити потрібних стейкхолдерів, поставте такі запитання:

- на кого вплине ця політика?
- хто може мати вплив на рішення?
- хто має експертні знання з цієї теми?
- хто заінтересований у цій темі?
- хто може не погоджуватися з цим рішенням?

Групи осіб, яких можна залучити на основі зазначених запитань, і будуть стейкхолдерами.

Стейкхолдерів розділяємо на 4 основні типи:

1. **експерти-спеціалісти**, які мають багато досвіду та знань з теми консультацій;
2. **залучені та поінформовані** — громадяни, на яких безпосередньо впливає предмет консультацій, які добре обізнані з контекстом і зробили персональний внесок у результати консультацій;
3. **незалучені, але зазнають впливу** — громадяни, на яких вплинуть результати консультацій, але які не обізнані з питанням та зазвичай не долучаються до консультацій;
4. **впливові особи та лідери думок** — громадяни, які можуть впливати на суспільну думку щодо процесу консультацій та його результати (преса, спілки, політична опозиція, громадські активісти).

Принципи проведення публічних консультацій

Принцип участі

- Можливість участі в публічних консультаціях заінтересованих сторін на всіх етапах формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення.
- Нікому не може бути відмовлено в участі в публічних консультаціях, крім випадків, передбачених законом.
- Суб'єкти владних повноважень мають проактивно залучати до публічних консультацій заінтересовані сторони, враховуючи рівноправну участь осіб різного віку, осіб з інвалідністю, представників національних меншин, осіб, які перебувають у несприятливих умовах, вразливих чи соціально відчужених осіб тощо.

Принцип відкритості та прозорості

- Суб'єкти владних повноважень мають оприлюднювати інформацію, щодо яких проєктів актів проводяться публічні консультації, які форми використовуються для проведення публічних консультацій, з якими заінтересованими сторонами і чому з ними проводяться публічні консультації, яким чином публічні консультації вплинуть на прийняття остаточного рішення.

Принцип доступності

- Суб'єкти владних повноважень обирають зручні для заінтересованих сторін час, місце, формати, умови проведення публічних консультацій, під час підготовки матеріалів публічних консультацій забезпечується простота викладу для розуміння заінтересованими сторонами їхнього змісту.

Принципи проведення публічних консультацій

Принцип підзвітності

- Обов'язковість звітування суб'єктами владних повноважень про врахування отриманих за результатами проведення публічних консультацій пропозицій та коментарів з обґрунтуванням прийнятого рішення.

Принцип ефективності

- Проведення публічних консультацій на всіх етапах формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, коли заінтересовані сторони можуть впливати на формулювання проблеми, шляхів її розв'язання, основних цілей, методів реалізації, показників ефективності та загальних положень проєктів актів.

Принцип пропорційності

- Форма проведення публічних консультацій, їхня тривалість, кількість заходів в рамках публічних консультацій мають відповідати ступеню впливу проєкту акта, що виступає предметом публічних консультацій.

Обов'язки ОМС щодо проведення публічних консультацій

Організацію та проведення публічних консультацій здійснює ОМС як суб'єкт владних повноважень, що забезпечує вирішення питання місцевого значення та/або є розробником проекту акта.

Суб'єкт владних повноважень зобов'язаний:

- 1) здійснювати планування проведення публічних консультацій;
- 2) забезпечувати інформування заінтересованих сторін про проведення публічних консультацій;
- 3) дотримуватися вимог щодо проведення публічних консультацій, визначених законодавством;
- 4) звітувати про результати проведення публічних консультацій.

Права заінтересованих сторін

- отримувати від суб'єктів владних повноважень, посадових осіб суб'єктів владних повноважень відомості та інформацію, що необхідні для участі в публічних консультаціях (матеріали публічних консультацій), крім інформації з обмеженим доступом, а також звіт за результатами проведення публічних консультацій;
- подавати суб'єкту владних повноважень пропозиції з обговорюваних проєктів актів відповідно до вимог, установлених цим Законом.

Онлайн-платформа для взаємодії із громадянами та інститутами громадянського суспільства (далі – *Онлайн-платформа*)

Проведення електронних консультацій суб'єктами владних повноважень забезпечується через Онлайн-платформу для взаємодії із громадянами та інститутами громадянського суспільства.

Держателем Онлайн-платформи є центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах електронного урядування та електронної демократії.

Що таке
Взаємодія

Цифровий простір, де ви можете спілкуватися з владою та впливати на ухвалення рішень національного й місцевого рівня.

[Детальніше](#)

Простори Взаємодії

Е-конкурси

Беріть участь у конкурсах проєктів інститутів громадянського суспільства, які отримують фінансову підтримку, та відстежуйте їхні результати.

Місцеві петиції

Надсилайте свої звернення з проблемних питань, що належать до компетенції органів місцевого самоврядування територіальних громад, та впливайте на їх розв'язання.

Е-консультації

Коментуйте проєкти нормативно-правових актів та документи політики, вносьте пропозиції щодо їх змісту.

Е-звернення е-запити

Подавайте звернення чи інформацію, відстежуйте розгляд та отримуйте в особистий кабінет.

Онлайн-платформа для взаємодії із громадянами та інститутами громадянського суспільства

- ❑ Для створення додаткових можливостей для інформування заінтересованих сторін про проведення публічних консультацій на Онлайн-платформі ведеться Інформаційна база заінтересованих сторін, яка формується за поданими заінтересованими сторонами заявами. Інформація про заінтересовані сторони, яка розміщується в Інформаційній базі заінтересованих сторін, є публічною інформацією.
- ❑ Порядок ведення, вимоги щодо функціональних можливостей та технічний адміністратор Онлайн-платформи визначаються Кабінетом Міністрів України.
- ❑ До створення технічних можливостей для проведення електронних консультацій на Онлайн-платформі електронні консультації проводяться суб'єктами владних повноважень на власному офіційному вебсайті.

Консультаційний документ

Суб'єкт владних повноважень (ОМС) готує консультаційний документ, який містить:

- найменування суб'єкта владних повноважень, який проводить публічні консультації;
- опис проблеми, яка потребує розв'язання, та альтернативні варіанти її розв'язання, обґрунтування варіанта, який пропонується обрати;
- відомості про заінтересованих сторін та можливий вплив на них у разі прийняття відповідного рішення;
- форми та строки проведення публічних консультацій;
- електронну (поштову) адресу або посилання на сторінку Онлайн-платформи та/або офіційного вебсайту суб'єкта владних повноважень, де здійснюється проведення публічних консультацій, інформацію про строк і порядок подання пропозицій;
- прізвище, ім'я уповноваженої особи суб'єкта владних повноважень, відповідальної за проведення консультацій, контактну інформацію;
- строк і спосіб оприлюднення звіту про проведення публічних консультацій.

Консультаційний документ

Консультаційний документ також може містити запитання, відповіді на які дають змогу, зокрема, з'ясувати ставлення заінтересованих сторін до пропонованих альтернативних варіантів вирішення питань щодо можливого впливу рішення органу місцевого самоврядування на інтереси заінтересованих сторін, а також зібрати інформацію, необхідну для визначення інших можливих варіантів розв'язання проблеми.

У разі проведення публічних консультацій на етапі розроблення проєкту акта до консультаційного документа додається проєкт акта.

Порядок проведення публічних консультацій

Суб'єкт владних повноважень (ОМС) проводить публічні консультації у такому порядку:

- готує план проведення публічних консультацій;
- оприлюднює консультаційний документ на Онлайн-платформі та на власному офіційному вебсайті;
- забезпечує інформування заінтересованих сторін про проведення публічних консультацій;
- проводить заходи в рамках публічних консультацій;
- оприлюднює пропозиції, отримані під час публічних консультацій, на Онлайн-платформі та на власному офіційному вебсайті;
- вивчає та аналізує пропозиції;
- оприлюднює звіт про результати проведення публічних консультацій, доопрацьований проект акта на Онлайн-платформі та на власному офіційному вебсайті.

Порядок проведення публічних консультацій

Проведення публічних консультацій розпочинається із дня оприлюднення консультаційного документа на Онлайн-платформі та на власному офіційному вебсайті і завершується у строки, визначені в консультаційному документі.

Матеріали публічних консультацій архівуються та зберігаються на Онлайн-платформі та на власному офіційному вебсайті не менше ніж п'ять років із дня завершення проведення публічних консультацій.

Оприлюднення консультаційного документа та інформування про оприлюднення також додатково може здійснюватися в засобах масової інформації, соціальних мережах тощо.

Форми проведення публічних консультацій

електронні консультації

- шляхом оприлюднення консультаційного документа на Онлайн-платформі та на офіційному вебсайті ОМС для отримання пропозицій та/або відповідей на запитання;

публічне обговорення

- шляхом проведення публічних заходів (засідань за круглим столом, слухань, конференцій, фокус-груп, зустрічей, інтернет-/відеоконференцій тощо);

адресні консультації

- шляхом надсилання заінтересованим сторонам консультаційного документа для з'ясування позиції заінтересованих сторін щодо суті проекту акта, зокрема в частині впливу на інтереси таких сторін.

Публічні консультації можуть проводитися одночасно в різних формах.

Особливості проведення електронних консультацій

Електронні консультації є обов'язковою формою проведення публічних консультацій.

Заінтересовані сторони, які беруть участь в електронних консультаціях:

- надсилають пропозиції на електронну адресу, зазначену в консультаційному документі, або
- розміщують їх у формі електронних коментарів, або
- надають відповіді на запитання на сторінці Онлайн-платформи та/або офіційного вебсайту суб'єкта владних повноважень, де здійснюється проведення електронних консультацій.

Особливості адресних консультацій

Адресні консультації проводяться додатково до електронних консультацій за рішенням ОМС.

ОМС визначає заінтересовані сторони та забезпечує надсилання їм консультаційного документа.

Заінтересовані сторони надають відповіді на запитання, визначені в консультаційному документі, пропозиції та коментарі в порядку, визначеному в консультаційному документі.

Особливості проведення публічного обговорення

Публічне обговорення проводиться додатково до електронних консультацій за рішенням суб'єкта владних повноважень, якщо обговорюваний проєкт акта:

- 1) стосується конституційних прав, свобод та обов'язків громадян;
- 2) стосується інтересів територіальних громад, здійснення повноважень органів місцевого самоврядування (за умови, якщо публічні консультації проводяться державними органами);
- 3) запроваджує нове правове регулювання у певній сфері суспільних відносин, у зв'язку з чим у заінтересованих сторін виникають нові права або обов'язки, надаються пільги або встановлюються обмеження для цих сторін;
- 4) стосується питань фінансування та правового статусу, надання пільг чи встановлення обмежень для об'єднань громадян, громадських спілок, інших непідприємницьких товариств;
- 5) визначає стратегічні цілі, пріоритети і завдання у відповідній сфері державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, (зокрема у проєктах державних і регіональних програм економічного, соціального і культурного розвитку, рішеннях стосовно їхнього виконання);
- 6) впливає на стан навколишнього природного середовища, екологічну, біологічну і генетичну безпеку.

Суб'єкт владних повноважень може прийняти рішення про проведення публічного обговорення також в інших випадках.

Публічне обговорення передбачає:

- оприлюднення суб'єктом владних повноважень на Онлайн-платформі та на офіційному вебсайті ОМС не пізніше ніж за три робочих дні до дати проведення публічного обговорення інформації про дату та місце його проведення з посиланням на оприлюднений консультаційний документ;
- інформування заінтересованих сторін про проведення публічного обговорення (зокрема шляхом розсилання визначеним заінтересованим сторонам запрошення взяти участь у публічному обговоренні; поширення інформації у засобах масової інформації, соціальних мережах, публічних місцях);
- проведення публічних заходів;
- фіксацію пропозицій, зауважень, коментарів, висловлених під час публічних заходів.

Строк проведення публічних консультацій

Строк проведення публічних консультацій визначається суб'єктом владних повноважень з урахуванням складності питання, терміновості, пріоритетності, строків виконання завдань, необхідності проведення публічного обговорення.

Строк проведення публічних консультацій не може становити менше 15 робочих днів, якщо інше не передбачено законом або міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Строк проведення публічних консультацій обчислюється з моменту оприлюднення консультаційного документа.

Подання пропозицій заінтересованими сторонами

Заінтересовані сторони під час подання пропозицій зазначають такі відомості: прізвище, ім'я, по батькові, контактну інформацію (електронну адресу, засоби телефонного зв'язку). Юридичні особи зазначають найменування, місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ, дані контактної особи.

Пропозиції заінтересованих сторін, отримані під час проведення публічних консультацій в різних формах, із зазначенням найменування організації, що подала пропозиції, або прізвища, імені, по батькові автора оприлюднюються на Онлайн-платформі та на офіційному вебсайті суб'єкта владних повноважень не пізніше п'яти робочих днів із дня надходження.

Оприлюднення персональних даних фізичних осіб здійснюється з урахуванням вимог Закону України "Про захист персональних даних" та у формі відкритих даних.

Пропозиції, що надійшли під час публічних консультацій, вивчає та аналізує суб'єкт владних повноважень.

Звіт за результатами проведення публічних консультацій

За результатами публічних консультацій ОМС як суб'єкт владних повноважень готує звіт, до якого включається інформація про всі заходи, проведені в рамках публічних консультацій.

Звіт про результати публічних консультацій, доопрацьований за результатами проведення публічних консультацій проєкт акта ОМС в обов'язковому порядку оприлюднює на Онлайн-платформі та на своєму офіційному вебсайті не пізніше 30 робочих днів після дня завершення публічних консультацій.

Прийняття проєктів актів без проведення публічних консультацій

Суб'єкт владних повноважень у терміновому порядку без проведення публічних консультацій розробляє проєкти актів з питань запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, ліквідації їхніх наслідків, з інших питань, пов'язаних з виникненням загрози життю, здоров'ю, свободі, безпеці людини за умови, що на Онлайн-платформі у день прийняття такого акта буде розміщена інформація щодо:

- необхідності прийняття проєкту акта без проведення публічних консультацій з відповідним обґрунтуванням;
- текст прийнятого акта.

Інформація додатково може оприлюднюватися шляхом поширення через засоби масової інформації.

Координація проведення суб'єктом владних повноважень публічних консультацій

Проведення публічних консультацій забезпечують структурні підрозділи суб'єктів владних повноважень, що відповідають за питання формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, розробляють проекти актів.

Для координації проведення публічних консультацій суб'єкт владних повноважень визначає структурний підрозділ або відповідальну особу.

Наслідки порушення порядку проведення публічних консультацій

Розгляд проєктів актів, щодо яких не проведено публічних консультацій, відкладається до проведення таких консультацій (крім випадків, вказаних раніше).

Порушення вимог щодо проведення публічних консультацій, визначених цим Законом, може бути підставою для перегляду прийнятого акта та в разі необхідності внесення змін до нього або його скасування.

Переваги ефективних публічних консультацій

- відкривають громадянськості легітимний та конструктивний шлях до впливу на формування владних рішень;
- поліпшують обізнаність громадян щодо місцевої політики, заходів та послуг, ролі й компетенцій ОМС;
- розширюють коло тих, хто робить внесок у формування місцевої політики;
- удосконалюють процес ухвалення рішень та поліпшують роботу ОМС;
- заохочують генерування ідей та впровадження інноваційності, залучаючи ширше коло стейкголдерів;
- допомагають посадовцям орієнтуватися у громадській думці з основних питань;
- забезпечують розробку таких правил і процедур (політики) та послуг, які задовольнятимуть актуальні суспільні потреби;
- формують громадську підтримку місцевої політики;
- підвищують рівень прозорості й підзвітності ОМС, допомагають побудувати довіру між громадою і місцевою владою.

Застереження

Зловживання публічними консультаціями, проведення консультації щодо кожного рішення ОМС може призвести до «втоми» від консультацій.

Публічні консультації не можна використовувати для формального схвалення уже затверджених рішень.

Проведення публічних консультацій найбільш ефективно та корисне на початкових етапах (визначення проблеми або розробки рішення), оскільки так консультації можуть вплинути на кінцеву версію рішення перед її затвердженням.

Водночас публічні консультації важливі і для інших стадій формування рішення. Наприклад, вони можуть допомогти визначити ризики та витрати, пов'язані з реалізацією рішення.

Завдання: обговорення та аналіз ситуацій

Проаналізуйте діяльність з публічних консультацій у вашій громаді.

- Які методи застосовані?
- Наскільки вони результативні?
- Які методи громадського обговорення малоефективні? Чому?

Дякую за увагу!